

Szabad lélek

2009 augusztus 04. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot

A tatai múzeum becses kincse ez a fej formájú, 12,6 centiméter magas agyagsíp, amelyet sámánsípnak tartanak. Véletlenül került el? egy tatai homokbányából az 1920-as években, s onnan hozták be kés?bb a múzeumba. Régészeti elemzését 1966-ban Kralovánszky Alán, a zenei összehasonlító vizsgálatot pedig Csajághy György végezte el. Meggy?z?ek azok a példák, amelyeket a több ezer éves keleti (kínai, japán) és közép-ázsiai cserépsípokról A magyar ?történet egyes zenei elmékeir?l cím? könyvében olvastam. Egy nagylélegzet? tanulmányban arról is szól, hogy ezeknek a kései leszármazottja a mindannyiunk által ismert körtemuzsika. „A körtemuzsika elnevezés igen találó – írja –, hisz hasonlít a nevében szerepl? gyümölcs alakjához, mely rokon egyes ?si, Kínában talált és ma is használt, okarinaszer? leletek formájával, valamint bizonyos közép-ázsiai cserépsípok alakjával. A magyar okarina-körtemuzsika használata ugyanis jóval ?sibb, mint azt általában vélik.”
Az itt látható ?si hangszer gondos és szakért? munkával készült, „finoman iszapolt” agyagból, és szürkés rozsdabarna szín?re égették ki. Az agyagedény egész felületén szétszórtan különböz? szerves és egyéb lerakódások találhatók, ami arra utal, hogy rövid ideig tengerben is volt. Ez eléggé meglep?. A síp hajdani készít?je szoborszer?, plasztikus arcot formált. Csajághy György szerint „a síplelet arca egy öregemberé, akinek vonásai egyfajta különleges lelkiállapotot tükröznek, melynek bizonyos jellegzetességeit a síp hajdani készít?je er?teljesen kihangsúlyozta”. A fejtet?n kör alakú bemélyedés található, amely különös jelent?séggel bír. Ez pedig – többen is úgy vélik – jelképes trepanációra utal. De mi is volt ez a koponyalékelés?
Eleink úgy hitték, hogy a betegséget rossz szellemek, démonok okozzák, amelyek beköltöznek a testbe, tépik, szaggatják a húst, pusztítják az embert. A gyógyító – varázsló vagy sámán – feladata az lehetett, hogy kiparancsolja, kihívja, kicsalja ezeket a rontó szellemeket. Ha nem sikerült, megnyitották a koponya csontfalát, hogy ott szálljon el a szellem. Egy másik elmélet szerint úgy hitték el?deink, hogy az ember koponyájában tanyázik a szabad lélek (árnylélek), s ez néha, például amikor alszunk, elhagyja a testet, de ébredéskor visszatér a fej nyílásain, a fülön, az orron, a nyitott szájon keresztül. Ahol a szabad lélek járt, ott jártunk álmunkban mi is. De megtörténhet az is, hogy ez a szabad lélek nem tér vissza. Ilyenkor betegedik meg az ember. Ezért ha egy id? után „nem jött vissza”, tehát ha a beteg nem gyógyult, úgy próbáltak csapdát állítani neki, hogy egy kis felületen körkörösen lepattintották a koponya fels? rétegét. Ha ez sem segített, az orvos-varázslók teljesen megnyitották a koponyát. Ezután varázsszavakat, éneket mondva, talán dobot is verve csalogatták vissza az „elveszett” lelket a koponyába. Lehet, hogy a tatai sámánsíp ilyen szertartás eszköze volt.
Természetesen nagyon kíváncsi voltam a hangjára. Kérésemre a múzeum igazgatója megengedte, hogy megszólaltassuk. Kobzos Kiss Tamás volt az, aki megfújta, és el is játszott rajta egy egyszer? dallamot.

Májusban elkezd?dik a Magyar Rádióban az a sorozatom, amelynek alcíme A magyar történelem dalban elbeszélve. Régen beadott tervemben azt javasoltam, hogy ennek a sámánsípnak a hangjával induljon a sorozat. Így most már biztosan tudom, hogy havonta egyszer megszólal, hogy el?hívjon egy érzést, egy képet, amelyr?l elmondható, hogy a történelmünk hajnalát idézi, s ezért is oly jó hallgatni.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló